

Samenwerken in tijden van digitale onzekerheid

Datum : 3 februari 2025

Auteur : Teun van der Vorm, algemeen directeur Wigo4it

Aanleiding : Rondetafelgesprek inzake digitale soevereiniteit
bij de Rijksoverheid (d.d. 13 februari 2025)

Samenwerken in tijden van digitale onzekerheid

Wigo4it is een overheidscoöperatie die sinds 2007 de applicatie Socrates ontwikkelt en beheert voor de sociale diensten van de G4 (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht). Dit systeem is cruciaal voor een betrouwbare uitvoering van de Participatiewet en gemeentelijke inkomensregelingen. Via Socrates wordt jaarlijks zo'n 2 miljard euro uitgekeerd. Met een team van 110 gedreven professionals, waarvan het merendeel (software)engineer is, heeft Wigo4it zich in de afgelopen vijf jaar ontwikkeld tot een autoriteit binnen de overheid op het gebied van digitale dienstverlening. Onze expertise en innovatieve aanpak maken ons een betrouwbare partner voor gemeenten, waarbij we voortdurend streven naar efficiëntie en veiligheid om daardoor maatschappelijke impact te maken voor, financieel kwetsbare, inwoners.

Deze positie is geen toeval, maar het resultaat van een doordachte transformatie. Door *best practices* toe te passen op het gebied van organisatiemodellen, *engineering culture* (vanuit een diepgaande technologische kennis) en vereenvoudigde IT-governance, hebben we onze werkwijze fundamenteel veranderd en verbeterd. Dit heeft geleid tot een substantiële kostenreductie, een sterk verbeterde betrouwbaarheid van onze dienstverlening en een verhoging van onze ontwikkelsnelheid. Zo heeft onze migratie naar de publieke cloud niet alleen een besparing van 65% op hostingkosten (van 10 mln. euro naar 3,5 mln. euro) opgeleverd, maar ook gezorgd voor een hogere security, betrouwbaardere rapportages en snellere innovatie dankzij vergaande automatisering.

Sinds 2024 is Wigo4it de eerste overheidsorganisatie die volledig opereert in een publieke multicloud-omgeving (Microsoft en Oracle) en inmiddels een *best practice* binnen de sector. Onze ervaringen en inzichten zijn waardevol voor bestuurders en beleidsmakers en kunnen bijdragen aan de strategische keuzes omtrent digitalisering binnen de overheid. Graag delen wij onze inzichten en ervaringen met andere overheidsorganisaties om hen met hun cloudreis te helpen.

Onze belangrijkste inzichten en ervaringen

Cloud en kostenbesparing

- Amerikaanse hyperscalers bieden voordelen op het gebied van kosten, security en innovatie die Europese partijen momenteel niet kunnen evenaren.
- Grote kostenreducties (>50%) op IT-infrastructuur zijn mogelijk bij een slimme cloudmigratie zoals Wigo4it die vanuit voornoemde transformatie heeft uitgevoerd, en niet door een 1-op-1-verplaatsing van eigen datacenters naar cloudproviders.
- Aanvullend leiden de met de cloudtransitie gepaard gaande verregaande automatisering, 'betalen naar gebruik' en schaalbaarheid tot verdere reductie van de structurele kosten.

Security en compliance

- Security en privacy moeten technisch geborgd worden, niet alleen juridisch en beleidsmatig.
- Digitale soevereiniteit is complex, maar met maatregelen als dubbele encryptie en goede exit-strategieën zien wij geen privacy- en continuïteitsrisico's bij het gebruik van Amerikaanse cloudproviders.
- De cloud biedt middelen om 365 dagen per jaar in control te blijven en securitydreigingen proactief aan te pakken.

Organisatie en cultuur

- Technische expertise van innovatieve cloudtechnologie in eigen huis is cruciaal om effectief en veilig in de cloud te werken. Deze expertise is (vooral nog) schaars in de markt en leiden wij daarom deels zelf op.
- Een sterke *engineering culture* trekt talent aan, waarbij we de ruimte die de cao ons biedt om marktconform te belonen maximaal hebben uitgenut.
- Een cultuur gebaseerd op vertrouwen en autonomie binnen logische kaders en uitgangspunten leidt tot toekomstbestendige oplossingen, hogere betrouwbaarheid, lagere kosten en snellere innovatie.
- Creëren van multidisciplinaire teams die, gebaseerd op vertrouwen, transparantie en duidelijke richting, zelfstandig omkeerbare beslissingen kunnen nemen is doorslaggevend voor het bereiken van het gewenste resultaat.

IT-aanpak binnen de overheid

- Gezamenlijke contracten en onderhandelingen versterken de positie tegenover leveranciers, inclusief grote cloudproviders. De huidige raamcontracten gelden alleen voor het Rijk, en het vergde ons veel inspanning om als gemeentelijke overheidscoöperatie daarop mee te liften.
- Gebruik van *open source* is essentieel om een *vendor lock-in* te voorkomen en binnen drie maanden van leverancier te kunnen wisselen.
- Vermindering van complexiteit in beleid, wetgeving, proces en uitvoering leidt tot goedkopere, veiligere, gebruiksvriendelijkere en minder arbeidsintensieve oplossingen.
- Regie op strategisch IT-beleid binnen de overheid is niet eenduidig en centraal geregeld wat versnippering in de hand werkt binnen en tussen de verschillende bestuurslagen.

Adviezen

Onderstaande adviezen komen voort uit de opgedane ervaringen in onze eigen cloudtransitie en verhouden zich uitstekend met de conclusies uit het Rekenkamerrapport 'Het Rijk in de Cloud'¹. Onze adviezen zijn of in lijn met de aanbevelingen uit dit rapport of vullen daarop aan.

Onze adviezen richten zich uitsluitend op het naar de cloud brengen van een applicatie in eigen beheer. We geven geen advies over de specifieke (sovereiniteits)vraagstukken die voortvloeien uit het gebruik van de Microsoft 365-suite door de overheid.

Adviezen voor de korte termijn

- Standaardiseer en verbeter het Rijkscloudbeleid (inclusief security) en maak naleving verplicht.
- Stel centrale, afdwingbare eisen op voor het gebruik van publieke cloud, met een focus op security, privacy en exit-strategieën en gebruik van *open source* producten.
- Uniformeer marktconforme IT-standaarden, schrijf deze voor en handhaaf deze strikt.
- Centraliseer strategisch leveranciersmanagement binnen de overheid, naar producten/diensten en niet naar leveranciers, om betere voorwaarden en lagere tarieven te realiseren.
- Investeer in het inrichten van een landelijk "*cloud competence center*" wat Rijk en gemeenten kan helpen bij het effectief doorlopen van de transitie naar de cloud, waarin ook *best practices* worden verzameld.

Adviezen en overwegingen voor de lange termijn

- Verminder complexiteit in wetgeving, regelgeving en beleid om efficiëntere IT-oplossingen mogelijk te maken.
- Breng de versnippering van IT binnen de hele Nederlandse overheid in kaart en optimaliseer waar mogelijk.
- Onderzoek alternatieven voor Europese aanbestedingen, die vaak leiden tot hogere kosten en slechtere IT-oplossingen.
- Neem IT structureel op in het onderwijscurriculum en stimuleer (Nederlandse) studenten om IT-opleidingen te volgen.

Wij pleiten voor een Ministerie van Digitale Zaken met een eigen departement, gericht op het effectief leiding geven aan de digitale transformatie van de overheid. Dit ministerie pakt overheidsbrede strategische digitale vraagstukken aan en stelt kaders en standaarden. Daarnaast is het verantwoordelijk voor strategisch leveranciersmanagement en biedt het standaard overheidscomponenten aan.

Met deze inzichten en adviezen willen we bijdragen aan een toekomstbestendige, efficiënte en veilige digitale overheid.

---

¹ Zie hiervoor ook onze reactie op het rapport 'Het Rijk in de Cloud': <https://www.wigo4it.nl/nieuws/waarom-wigo4it-wel-in-control-is-in-de-cloud>